

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Β΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Ο Παπαδιαμάντης και το Διαδίκτυο»

Συγγραφή: ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΥΚΗΣ

Εφαρμογή: ΧΑΡΙΤΩΝ ΜΑΔΕΝΛΗΣ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνια 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ο Παπαδιαμάντης και το Διαδίκτυο

Εφαρμογή σεναρίου

Χαρίτων Μαδενλής

Δημιουργία σεναρίου

Νικόλαος Κούκης

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική λογοτεχνία

Τάξη

Β΄ Λυκείου

Σχολική μονάδα

Γενικό Λύκειο Μακροχωρίου

Χρονολογία

Από 24-2-2014 έως 19-3-2014.

Διδακτική/θεματική ενότητα

—

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

Έξι (6) διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: Δημιουργία και διαχείριση ιστοσελίδας από τους μαθητές

(<http://papadiamantismak.weebly.com/>).

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Κατά την εφαρμογή του σεναρίου τόσο ο εκπαιδευτικός όσο και οι μαθητές ήταν εξοικειωμένοι με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο. Οι μαθητές, έχοντας ήδη εμπειρία από την εφαρμογή άλλων σεναρίων με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και διαδικτύου, συνεργάστηκαν στο εργαστήριο πληροφορικής, όπου υπήρχαν έξι ηλεκτρονικοί υπολογιστές, βιντεοπροβολέας και σύστημα ήχου για την προβολή των εργασιών. Για την εκπόνηση των εργασιών χρειάστηκε να έχουν ευχέρεια οι μαθητές στη χρήση του διαδικτύου και του προγράμματος επεξεργασίας κειμένου (Word). Βασικό χαρακτηριστικό του σεναρίου ήταν η δημιουργία ιστοσελίδας στην οποία αναρτήθηκαν οι εργασίες όλων των ομάδων. Τη δημιουργία της ιστοσελίδας ανέλαβε ομάδα δύο μαθητών, οι οποίοι είχαν ανάλογη εμπειρία σε συνεργασία με όλους τους συμμαθητές τους.

Πρέπει να σημειωθεί εδώ πως, πριν την έναρξη της συγκεκριμένης εφαρμογής, οι μαθητές είχαν διδαχθεί ένα από τα διηγήματα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη που ανθολογούνται στο σχολικό εγχειρίδιο των *Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας* της Β΄ Λυκείου («Το μοιρολόγι της φώκιας») και είχαν μελετήσει βασικά χαρακτηριστικά του τρόπου γραφής του Παπαδιαμάντη. Κατά την προσέγγιση αυτού του διηγήματος δόθηκε έμφαση στη μελέτη των βιογραφικών στοιχείων του συγγραφέα, στη ρεαλιστική απεικόνιση προσώπων, τοπίων και συνθηκών ζωής, στην άσκηση κοινωνικής κριτικής και στη γλώσσα του συγγραφέα. Αυτοί ήταν και οι βασικοί άξονες των εργασιών που εκπόνησαν οι μαθητές κατά την εφαρμογή του σεναρίου.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Νικόλαος Κούκης, *Ο Παπαδιαμάντης και το Διαδίκτυο*, Νεοελληνική Λογοτεχνία Β΄ Λυκείου, 2013.

Το σενάριο αντλεί

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εφαρμογή πραγματοποιήθηκε κατά το δεύτερο τετράμηνο της σχολικής χρονιάς 2013-2014, στο πλαίσιο του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Β΄ Λυκείου. Το θέμα του συνταγμένου σεναρίου ήταν η μελέτη του έργου του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη με τη συνδρομή του διαδικτύου. Συγκεκριμένα, οι μαθητές επισκέφθηκαν τον [ιστοχώρο](#) της Εταιρείας Παπαδιαμαντικών Σπουδών, ο οποίος στοχεύει στην προαγωγή της μελέτης του έργου του Αλ. Παπαδιαμάντη και, χωρισμένοι σε ομάδες με καθορισμένο ερευνητικό πεδίο, ασχολήθηκαν με τον εντοπισμό χαρακτηριστικών γνωρισμάτων του τρόπου γραφής του. Στη συνέχεια, δύο μαθητές με ανάλογη εμπειρία, έχοντας ως υλικό τις εργασίες των συμμαθητών τους, δημιούργησαν, σε συνεργασία με τους συμμαθητές τους, μια ιστοσελίδα για τον συγγραφέα αξιοποιώντας το διαδικτυακό εργαλείο κατασκευής ιστοσελίδων Weebly (<http://papadiamantismak.weebly.com/>).

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Βασική επιδίωξη του σεναρίου ήταν να γνωρίσουν οι μαθητές τον Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη και το έργο του μέσα από το διαδίκτυο. Ως σημείο αναφοράς για τη γνωριμία αυτή προσδιορίστηκε ο ιστότοπος «[Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης](#)» (Ιστοχώρος Εταιρείας Παπαδιαμαντικών Σπουδών), ο οποίος, εκτός από το σύνολο των δημοσιευμένων έργων του Παπαδιαμάντη, περιλαμβάνει συλλογή άρθρων και πολυμεσικό υλικό, χρήσιμο για μια διαδικτυακή μελέτη του έργου του συγγραφέα.

Πρωταρχική επιδίωξη της εφαρμογής υπήρξε η προσπάθεια να γνωρίσουν οι μαθητές διηγήματα του Παπαδιαμάντη και σε διηγήματα της επιλογής τους να μελετήσουν βασικά χαρακτηριστικά της γραφής του συγγραφέα, τα οποία αφορούν

στον κοινωνικό προβληματισμό του, στον ρεαλιστικό χαρακτήρα των έργων του, στο αυτοβιογραφικό στοιχείο, στους χαρακτήρες και τη γλώσσα των διηγημάτων, με απώτερο σκοπό τα στοιχεία αυτά να αναρτηθούν σε μια ιστοσελίδα, την οποία τελικά οι ίδιοι οι μαθητές δημιούργησαν για τον συγγραφέα. Επιλογή του αρχικού σεναρίου, η οποία υιοθετήθηκε και κατά την παρούσα εφαρμογή, υπήρξε η εργασία των μαθητών σε ομάδες οι οποίες επέλεξαν το διήγημα που μελέτησαν και κατέθεσαν την άποψή τους για αυτό. Τέλος, μέσα από συζήτηση, έγινε από την αρχή σαφές στους μαθητές πως όλη η διαδικασία αποσκοπούσε στο να δημιουργήσουν οι ίδιοι πρωτότυπο υλικό, ώστε να συνεισφέρουν στην πληθώρα των πληροφοριών για τον Παπαδιαμάντη, στο μέτρο, ασφαλώς, των δυνατοτήτων τους.

Όσον αφορά στη διαδικασία εφαρμογής, ζητήθηκε από κάθε ομάδα να επιλέξει ένα από τα διηγήματα του Αλ. Παπαδιαμάντη και στη συνέχεια, με αυτό ως σημείο αναφοράς, να ερευνήσει ένα συγκεκριμένο πεδίο του έργου του συγκεκριμένου συγγραφέα. Συγκεκριμένα, η πρώτη ομάδα προσπάθησε να ανιχνεύσει σημεία του κειμένου στα οποία αναδεικνύεται ο κοινωνικός προβληματισμός του συγγραφέα. Η δεύτερη και τρίτη ομάδα ασχολήθηκαν με δραστηριότητες με τις οποίες διερεύνησαν τα στοιχεία ρεαλισμού στον τρόπο γραφής του συγγραφέα. Η τέταρτη ομάδα αναζήτησε εκείνα τα σημεία του κειμένου τα οποία μπορούν να θεωρηθούν αυτοβιογραφικά. Η πέμπτη ομάδα επιδίωξε τον εντοπισμό σημείων του κειμένου στα οποία αποκαλύπτεται ο χαρακτήρας δύο εκ των ηρώων του διηγήματος, καθώς και η στάση του συγγραφέα προς αυτούς. Τέλος, η έκτη ομάδα αναζήτησε τα σημεία του κειμένου στα οποία αναδεικνύεται η ιδιομορφία της γλώσσας του συγγραφέα.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με την εφαρμογή του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές:

- να γνωρίσουν τον συγγραφέα Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη και το έργο του,

- να εντοπίσουν στοιχεία που αποκαλύπτουν τον τρόπο ζωής στην ελληνική κοινωνία στα τέλη του 19^{ου} και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, όπως αυτά καταγράφονται στα διηγήματα του Παπαδιαμάντη.

Γνώσεις για τη λογοτεχνία

Με την εφαρμογή του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές:

- να γνωρίσουν την ιδιομορφία της γλώσσας του Παπαδιαμάντη μέσα από κάποια διηγήματά του,
- να γνωρίσουν τα βασικά χαρακτηριστικά των έργων που επηρεάζονται από το λογοτεχνικό ρεύμα του ρεαλισμού,
- να διακρίνουν στο κείμενο εκείνα τα στοιχεία που αποκαλύπτουν τον κοινωνικό προβληματισμό του συγγραφέα,
- να γνωρίσουν την ύπαρξη και λειτουργία των αυτοβιογραφικών στοιχείων στο λογοτεχνικό έργο του Παπαδιαμάντη.

Γραμματισμοί

Επιδιώχθηκε οι μαθητές:

- να δημιουργήσουν μια δική τους ιστοσελίδα για τον Παπαδιαμάντη,
- να εξοικειωθούν με εκείνες τις λεπτομέρειες τις οποίες πρέπει να επιμεληθούν, ώστε η ιστοσελίδα τους να γίνει ελκυστική σε συνομήλικούς τους χρήστες του διαδικτύου,
- να εντοπίσουν στοιχεία κοινωνικού προβληματισμού μέσα στα διηγήματα του Παπαδιαμάντη,
- να ανιχνεύσουν αυτοβιογραφικά στοιχεία του συγγραφέα εντός του λογοτεχνικού έργου,
- να σκιαγραφήσουν μορφές προσώπων που περιέχονται στο έργο του, καθώς και τη στάση του συγγραφέα προς τα πρόσωπα αυτά,

- να ασκηθούν στην ανάρτηση αρχείων σε ιστοσελίδα και να αντιληφθούν τη χρησιμότητα μιας μαθητικής ιστοσελίδας με υλικό για τον Παπαδιαμάντη στη μαθησιακή διαδικασία.

Διδακτικές πρακτικές

Κατά την υλοποίηση του διδακτικού σεναρίου εφαρμόστηκε κυρίως η ομαδοσυνεργατική μέθοδος με παράλληλη παρέμβαση του διδάσκοντα, όποτε αυτή κρίθηκε σκόπιμη. Για την εκπόνηση των εργασιών χρησιμοποιήθηκε ένας κοινόχρηστος φάκελος στους υπολογιστές του εργαστηρίου πληροφορικής, στον οποίον είχαν πρόσβαση όλες οι ομάδες και στον οποίον ο διδάσκων σημείωνε τις παρατηρήσεις του σε κάθε εργασία μετά το πέρας κάθε διδακτικής ώρας, προκειμένου οι μαθητές να προβούν στις απαιτούμενες διορθώσεις κατά την επόμενη διδακτική ώρα.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το σχολικό βιβλίο των *Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας* της Β΄ Λυκείου περιέχει αρκετές επιλογές από το έργο του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη. Συγκεκριμένα, υπάρχουν αποσπάσματα από τη *Φόνισσα* και τρία ακόμη ολόκληρα διηγήματά του, «Το μοιρολόγι της φώκιας», «Ο Αλιβάνιστος» και το διήγημα «Πατέρα στο σπίτι». Οι Οδηγίες για τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων στο Γενικό Λύκειο προκαλούν προβληματισμό αναφορικά με το τι θα πρέπει να διδαχθεί ο μαθητής της Β΄ Λυκείου για τον Παπαδιαμάντη και το έργο του. Ο προβληματισμός αυτός υπήρξε η αφορμή για τη σύνταξη και εφαρμογή του παρόντος σεναρίου, καθώς οι δραστηριότητες τις οποίες εκπόνησαν οι μαθητές κινούνται στο προτεινόμενο πλαίσιο μελέτης των Οδηγιών προς τους εκπαιδευτικούς.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η διδασκαλία τουλάχιστον ενός εκ των διηγημάτων του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, που περιλαμβάνονται στο σχολικό εγχειρίδιο των *ΚΝΛ* της Β΄ Λυκείου, θεωρείται εκ

των ων ουκ άνευ για τους διδάσκοντες λογοτεχνία σε αυτήν την τάξη. Με την επιλογή αυτή καλύπτεται η ανάγκη διδασκαλίας κειμένων που κινούνται στον χώρο της ηθογραφίας (Νέα Αθηναϊκή Σχολή) και οι μαθητές έρχονται σε επαφή με δείγματα ρεαλιστικής πεζογραφίας.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι μαθητές, με τη βοήθεια των ΤΠΕ, αρχικά αναζήτησαν σχετικό με το θέμα τους υλικό στο διαδίκτυο, το μελέτησαν και στη συνέχεια δημιούργησαν νέο πρωτότυπο υλικό για τον Παπαδιαμάντη και το έργο του. Ταυτόχρονα, για την υλοποίηση των εργασιών τους “μελέτησαν” τα λογοτεχνικά κείμενα του συγκεκριμένου συγγραφέα, μέσω του διαδικτύου, γνωρίζοντας έναν άλλο τρόπο προσέγγισης της λογοτεχνίας πέραν του παραδοσιακού.

Για την επίτευξη των στόχων της εφαρμογής εξασφαλίστηκε η διαθεσιμότητα του εργαστηρίου πληροφορικής του σχολείου με ηλεκτρονικούς υπολογιστές, σύνδεση στο διαδίκτυο και όλα τα προβλεπόμενα για τις ανάγκες του σεναρίου προγράμματα.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΛ Β΄ Λυκείου:

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «[Πατέρα στο σπίτι](#)»

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «[Το μοιρολόγι της φώκιας](#)»

Λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, 1988. «[Έρημο μνήμα](#)». *Άπαντα*. Επιμ. Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλος. Αθήνα: Δόμος, τ.4 σ. 361 – 365.

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης. 1988. «[Η Σταχομαζώχτρα](#)». *Άπαντα*. Επιμ. Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλος. Αθήνα: Δόμος, τ. 2 σ. 115 – 124.

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης. 1988. «[Η στοιχειωμένη καμάρα](#)». *Άπαντα*. Επιμ. Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλος. Αθήνα: Δόμος, τ. 3 σ. 633 – 639.

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης. 1988. «[Νεκρός ταξιδιώτης](#)». *Άπαντα*. Επιμ. Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλος. Αθήνα: Δόμος, τ. 4 σ. 341 – 348.

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης. 1988. «[Το γράμμα στην Αμερική](#)». *Άπαντα*. Επιμ. Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλος. Αθήνα: Δόμος, τ. 4 σ. 355 – 359.

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό:

Βίντεο

[Η νοσταλγός](#) (δύο βίντεο)

Ιστοσελίδες

«[Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης](#)», Ιστοχώρος Εταιρείας Παπαδιαμαντικών Σπουδών

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α' φάση: πριν από την ανάγνωση (1 ώρα)

1^η διδακτική ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Η εφαρμογή του σεναρίου άρχισε στις 24/2/2014 στο εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου. Στο συνταγμένο σενάριο προβλεπόταν ο χωρισμός των μαθητών σε πέντε ομάδες, ωστόσο η διάθεση περισσότερων υπολογιστών στο εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου και ο μεγάλος αριθμός των μαθητών της τάξης επέτρεψαν τον χωρισμό τους σε έξι ομάδες. Έτσι, δόθηκε σε δύο ομάδες το ίδιο φύλλο εργασίας. Συγκεκριμένα, πρόκειται για τη δεύτερη και την τρίτη ομάδα, οι οποίες ασχολήθηκαν με τα στοιχεία του ρεαλισμού στα διηγήματα που επέλεξαν.

Κάθε ομάδα έλαβε από ένα Φύλλο Εργασίας, που βρισκόταν στον Κοινό Φάκελο, ο οποίος ήταν διαθέσιμος στην επιφάνεια εργασίας των υπολογιστών όλων των ομάδων. Οι μαθητές ενημερώθηκαν ότι έπρεπε να αναρτούν τις εργασίες τους στον Κοινό Φάκελο, προκειμένου να είναι διαθέσιμες στον διδάσκοντα για να σημειώνει τυχόν παρατηρήσεις, τις οποίες έπρεπε να λαμβάνουν υπόψη τους οι ομάδες και να προβαίνουν στις σχετικές διορθώσεις. Τους δόθηκε χρόνος (περίπου δύο λεπτά) να μελετήσουν την πρώτη δραστηριότητα η οποία σε πρώτη φάση απαιτούσε την εργασία σε ομάδες.

Έπειτα, ο εκπαιδευτικός ζήτησε από τους μαθητές να θυμηθούν το διήγημα «Το μοιρολόγι της φώκιας» (ΚΝΑ: 72-77), το οποίο είχαν διδαχθεί κατά το Α΄ τετράμηνο. Αφού διαπιστώθηκε ότι οι μαθητές θυμούνταν το διήγημα, κάθε ομάδα ασχολήθηκε με τη δική της εργασία συμπληρώνοντας τον [πίνακα](#) που της δόθηκε και, πριν από το τέλος της διδακτικής ώρας, ο εκπρόσωπος κάθε ομάδας παρουσίασε ενδεικτικά κάποια στοιχεία των σημειώσεων της ομάδας. Διαπιστώθηκε ότι οι εργασίες των ομάδων, με εξαίρεση αυτήν που είχε ως αντικείμενο μελέτης τους χαρακτήρες του διηγήματος, ήταν επαρκείς, κυρίως γιατί το διήγημα αλλά και τα προς διερεύνηση θέματα ήταν γνωστά στους μαθητές, όπως αναφέρθηκε παραπάνω¹.

Δεν ήταν δυνατό να αξιοποιηθεί η διαδικτυακή πλατφόρμα Edmodo, όπως προβλεπόταν στο αρχικό σενάριο, κυρίως γιατί υπήρχαν αρκετοί μαθητές στην τάξη οι οποίοι δε διέθεταν σύνδεση στο διαδίκτυο από το σπίτι. Έτσι, οι ομάδες δεν είχαν τη δυνατότητα να σχολιάζουν η μια τις εργασίες της άλλης εκτός σχολικής τάξης και να συμβάλλουν στην απαιτούμενη ανατροφοδότηση των ομάδων. Επιπλέον, ήδη από την Α΄ φάση υλοποίησης του σεναρίου, διαπιστώθηκε από τον διδάσκοντα ότι ο σχολιασμός των εργασιών των ομάδων στον Κοινό Φάκελο που είχε αναρτηθεί στους υπολογιστές του εργαστηρίου καθιστούσε από πρακτικής άποψης δυσχερέστερη την επικοινωνία εκπαιδευτικού-μαθητών σε σχέση με τη χρήση κάποιας διαδικτυακής πλατφόρμας, όπως προτεινόταν στο αρχικό σενάριο.

Στη συνέχεια της πρώτης διδακτικής ώρας οι μαθητές ενημερώθηκαν για τον βασικό στόχο του σεναρίου, ο οποίος ήταν να συνεργαστούν όλοι οι μαθητές στην κατασκευή μιας ιστοσελίδας που θα αφορούσε στο έργο του Παπαδιαμάντη και θα περιλάμβανε τις εργασίες τους. Αποτέλεσε ευχάριστη έκπληξη η προηγούμενη εμπειρία δύο μαθητών του τμήματος στην κατασκευή ιστοσελίδων, καθώς είχαν κατασκευάσει στο παρελθόν, με δική τους πρωτοβουλία, μια ιστοσελίδα με θέματα που αφορούσαν στο χωριό τους. Οι συγκεκριμένοι μαθητές γνώριζαν από τις τρεις εφαρμογές που προτεινόταν στο σενάριο την πρώτη (www.weebly.com) και, αφού

¹ Βλ. στον Φάκελο Τεκμηρίων τον υποφάκελο `endeiktikes_apantiseis_erg_1`.

έκαναν σύντομη επίδειξη των δυνατοτήτων της, την πρότειναν στους συμμαθητές τους ώστε να χρησιμοποιηθεί για την ανάρτηση των εργασιών τους.

Στο τέλος της ώρας, έγινε από τον διδάσκοντα σύντομη παρουσίαση της ιστοσελίδας της Εταιρείας Παπαδιαμαντικών Σπουδών. Οι μαθητές ενημερώθηκαν ότι έπρεπε να επιλέξουν από τη συγκεκριμένη ιστοσελίδα δύο διηγήματα στο σπίτι και να τα προτείνουν στην ομάδα τους για μελέτη, όπως προβλεπόταν στο σενάριο. Οι μαθητές που δεν διέθεταν πρόσβαση στο διαδίκτυο από το σπίτι ενθαρρύνθηκαν να δανειστούν συλλογές διηγημάτων του Παπαδιαμάντη από τη βιβλιοθήκη του σχολείου, τη δημόσια βιβλιοθήκη της περιοχής τους ή από την προσωπική βιβλιοθήκη του καθηγητή τους.

Β' φάση: κατά την ανάγνωση (4 ώρες)

2^η και 3^η διδακτική ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Την επόμενη διδακτική ώρα, οι δύο μαθητές με εμπειρία στην κατασκευή ιστοσελίδων παρουσίασαν μια πρώτη εκδοχή της ιστοσελίδας, την οποία κατασκεύαζαν οι ίδιοι, και συζήτησαν με τους συμμαθητές τους τη δομή της. Επίσης, ανέλαβαν να συγκεντρώσουν τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις όσων μαθητών διέθεταν τέτοιες, προκειμένου να τους καλέσουν ως συντάκτες της ιστοσελίδας που επρόκειτο να κατασκευάσουν.

Ακολούθως, οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες, συζήτησαν τις προτάσεις σχετικά με την επιλογή του διηγήματος με το οποίο έπρεπε να ασχοληθούν. Ο διδάσκων διαπίστωσε ότι περίπου οι μισοί μαθητές του τμήματος είχαν επιλέξει διηγήματα και πρότειναν στα υπόλοιπα μέλη της ομάδας τους. Ακόμη, ο εκπαιδευτικός τόνισε ότι για την επιλογή τους θα έπρεπε να λάβουν υπόψη τους το πεδίο έρευνας της ομάδας τους αναφορικά με τον Παπαδιαμάντη. Κανένας μαθητής από την 3^η ομάδα δεν είχε κάνει ανάλογη προετοιμασία στο σπίτι, αν και είχαν πρόσβαση στο διαδίκτυο από το σπίτι, και για αυτό χρειάστηκε να τους προτείνει ο διδάσκων δύο διηγήματα από τα οποία τελικά επέλεξαν το διήγημα «Πατέρα στο

σπίτι». Τα διηγήματα που επέλεξαν τελικά οι ομάδες και τα θέματα που επρόκειτο να μελετήσουν είναι τα παρακάτω:

- 1^η ομάδα: «Νεκρός ταξιδιώτης» (κοινωνικός προβληματισμός του συγγραφέα),
- 2^η ομάδα: «Η σταχομαζώχτρα» (γνωρίσματα του ρεαλισμού),
- 3^η ομάδα: «Πατέρα στο σπίτι» (γνωρίσματα του ρεαλισμού),
- 4^η ομάδα: «Η στοιχειωμένη καμάρα» (αυτοβιογραφικά στοιχεία),
- 5^η ομάδα: «Το γράμμα στην Αμερική» (οι χαρακτήρες των έργων του Παπαδιαμάντη),
- 6^η ομάδα: «Ερημο μήμα» (η γλώσσα του Παπαδιαμάντη).

Κατά τον υπόλοιπο χρόνο της δεύτερης, καθώς και στη διάρκεια της τρίτης διδακτικής ώρας, οι ομάδες ασχολήθηκαν με την εκπόνηση των εργασιών τους. Κατά την πορεία μελέτης κράτησαν σημειώσεις για: (i) την υπόθεση, (ii) τον χωροχρόνο της δράσης, (iii) τα πρόσωπα-ήρωες και (iv) για το θέμα έρευνας της ομάδας τους με κείμενο αναφοράς το διήγημα που επέλεξαν. Οι συχνές ερωτήσεις των μαθητών σχετικά με το περιεχόμενο των προς μελέτη διηγημάτων απέδειξαν τη δυσκολία που αυτοί αντιμετώπιζαν στην κατανόηση της γλώσσας του Παπαδιαμάντη. Ωστόσο, στο τέλος της τρίτης διδακτικής ώρας, χάρη στη στενή καθοδήγηση του διδάσκοντα, και αφού βέβαια έγιναν οι απαραίτητες επισημάνσεις στον Κοινό Φάκελο, στον οποίο οι μαθητές είχαν αναρτήσει τις εργασίες τους, οι ομάδες κατέληξαν στο κείμενο το οποίο μεταφόρτωσαν στην ιστοσελίδα που είχε δημιουργηθεί. Διαπίστωση του διδάσκοντα ήταν ότι οι μαθητές ανταποκρίθηκαν πιο ικανοποιητικά στις εργασίες που αφορούσαν θέματα που είχαν τονιστεί ιδιαίτερα στο παρελθόν, κατά τη μελέτη του διηγήματος του Παπαδιαμάντη «Το μοιρολόγι της φώκιας» (π.χ. γνωρίσματα ρεαλισμού στο έργο του Παπαδιαμάντη).

4^η διδακτική ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Την τέταρτη διδακτική ώρα οι ομάδες ασχολήθηκαν με το φωτογραφικό υλικό που επρόκειτο να συνοδεύσει στην ιστοσελίδα την εργασία τους. Επίσης, οι ομάδες συνεργάστηκαν μεταξύ τους, προκειμένου να δώσουν στη σελίδα τους ίδια μορφοποίηση, καθώς όλες οι εργασίες επρόκειτο να αποτελέσουν μέρος της ίδιας ιστοσελίδας. Κατά τη συνεργασία αυτή οι μαθητές διατύπωσαν ενδιαφέρουσες απόψεις σχετικά με την εμφάνιση της ιστοσελίδας και με τα στοιχεία που θα την καθιστούσαν ελκυστική στους χρήστες του διαδικτύου. Τέλος, κάθε ομάδα ανήρτησε την εργασία της στην υπό κατασκευή ιστοσελίδα².

5^η διδακτική ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Κατά τη διάρκεια αυτής της ώρας παρουσιάστηκαν στην ολομέλεια της τάξης δύο βίντεο, τα οποία διατίθενται στην ιστοσελίδα της Εταιρείας Παπαδιαμαντικών Σπουδών και αφορούν στο διήγημα «Η Νοσταλγός». Το πρώτο βίντεο περιλαμβάνει τη λογοτεχνική αφήγηση του διηγήματος και το δεύτερο την κινηματογραφική απόδοσή του. Ζητήθηκε από τα μέλη κάθε ομάδας να συζητήσουν τις διαφορές των δύο αποδόσεων του έργου. Στη συνέχεια, ακολούθησε σχετική συζήτηση στην ολομέλεια της τάξης, στην οποία ακούστηκαν ενδιαφέρουσες απόψεις για τη διαφορά λογοτεχνίας και κινηματογράφου. Μετά το τέλος της συζήτησης, οι ομάδες κλήθηκαν να διατυπώσουν γραπτά τις απόψεις τους και να τις αναρτήσουν στον Κοινό Φάκελο.

Στη συνέχεια της πέμπτης ώρας προβλήθηκαν με τη χρήση βιντεοπροβολέα οι στίχοι του τραγουδιού που συνοδεύει την κινηματογραφική μεταφορά του διηγήματος «Η Νοσταλγός» και ακούστηκε το τραγούδι, το οποίο ήταν γνωστό στους μαθητές. Ζητήθηκε από κάθε ομάδα να σχολιάσει γραπτά κατά πόσο το τραγούδι αποδίδει το περιεχόμενο και την ατμόσφαιρα του διηγήματος και να επιλέξουν κάποιους στίχους που τους άρεσαν ιδιαίτερα. Η δραστηριότητα αυτή άρεσε στους μαθητές, κυρίως γιατί τους ήταν αρεστό το τραγούδι.

² Βλ. στον Φάκελο Τεκμηρίων τον υποφάκελο fotografies.

Και οι εργασίες που εκπονήθηκαν κατά την πέμπτη ώρα αναρτήθηκαν στην υπό κατασκευή ιστοσελίδα, αφού πρώτα έγιναν οι απαραίτητες προσαρμογές στη μορφοποίηση που απαιτούσε η ιστοσελίδα.

Γ' φάση: μετά την ανάγνωση (1 ώρα)

6^η διδακτική ώρα (αίθουσα πληροφορικής ή αίθουσα διδασκαλίας εξοπλισμένη με ηλεκτρονικό υπολογιστή και βιντεοπροβολέα)

Την έκτη διδακτική ώρα κάθε ομάδα παρουσίασε τη σελίδα της από τον ιστότοπο στην ολομέλεια. Ζητήθηκε από τις ομάδες, όσο διαρκεί η παρουσίαση κάθε εργασίας, να συμπληρώνουν τον [πίνακα αξιολόγησης](#) που τους δόθηκε, ώστε μετά το τέλος κάθε παρουσίασης να γίνεται συζήτηση για την εργασία που παρουσιάστηκε γύρω από τους άξονες που έθετε το φύλλο αξιολόγησης.

Μετά την παρουσίαση των εργασιών ακολούθησε συζήτηση στην ολομέλεια για τις εντυπώσεις των μαθητών από την εφαρμογή του σεναρίου. Γενική διαπίστωση όλων ήταν ότι η εργασία σε ομάδες και κυρίως η ανάρτηση των εργασιών τους σε ιστοσελίδα διαθέσιμη σε όλους τους χρήστες του διαδικτύου (<http://papadiamantismak.weebly.com/>) ανάγκασαν όλους τους μαθητές να εργαστούν πιο υπεύθυνα από όσο αν οι εργασίες τους δεν προβλεπόταν να αναρτηθούν στο διαδίκτυο. Επίσης, αρκετοί μαθητές έκριναν χρήσιμη την εμπειρία που απέκτησαν στη χρήση της διαδικτυακής πλατφόρμας Weebly για την κατασκευή ιστοσελίδας. Τέλος, ήταν γενικά αποδεκτή η άποψη ότι οι δυνατότητες που προσφέρουν οι ΤΠΕ –στη συγκεκριμένη περίπτωση η κατασκευή ιστοσελίδας– αποτελούν κίνητρο για μεγαλύτερη και ουσιαστικότερη συμμετοχή των μαθητών στο μάθημα της Λογοτεχνίας, το οποίο με την παραδοσιακή του μορφή δεν πείθει τους μαθητές και κυρίως όσους επιλέγουν διαφορετική κατεύθυνση σπουδών από τη θεωρητική. Κατά τον διδάσκοντα, η εφαρμογή του σεναρίου απέδειξε ότι το μεγάλο ενδιαφέρον της νέας γενιάς για τις σύγχρονες τεχνολογίες μπορεί να αξιοποιηθεί ως

αποτελεσματικό κίνητρο συμμετοχής των μαθητών το οποίο παρωθεί στη μάθηση και ευνοεί την ενεργητική εμπλοκή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία (Μουλά 2013).

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1ΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Ο Παπαδιαμάντης και το Διαδίκτυο

>>> **Α' φάση: πριν από την ανάγνωση (Μία [1] διδακτική ώρα)** <<<

1^η διδακτική ώρα, Αίθουσα διδασκαλίας

→ Ας θυμηθούμε το διήγημα «Μοιρολόι της φώκιας» του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη. Η ομάδα μας προσπαθεί να ανιχνεύσει τα σημεία του κειμένου στα οποία αναδεικνύεται ο κοινωνικός προβληματισμός του συγγραφέα.

→ Καταγράφουμε επιγραμματικά τα σημεία αυτά στον πίνακα που μας δίνεται και επιλέγουμε ένα μέλος που θα παρουσιάσει τις σκέψεις μας στην ολομέλεια της τάξης.

→ Αφού πληκτρολογήσουμε www.papadiamantis.org, περιηγηθούμε στον συγκεκριμένο ιστοχώρο και συζητάμε για όσα μας έκαναν θετική ή/και αρνητική εντύπωση.

→ Επιλέγουμε ένα από τα διαδικτυακά εργαλεία κατασκευής δωρεάν ιστοσελίδων: www.weebly.com, www.webnode.gr, www.yolasite.com, για να το χρησιμοποιήσουμε για τη δημιουργία της ιστοσελίδας μας για τον Παπαδιαμάντη.

✍ Ατομική εργασία για το σπίτι

Επισκέπτομαι την ιστοσελίδα για τον Παπαδιαμάντη (www.papadiamantis.org) και ακολουθώ τη διαδρομή: → Έργα (αριστερό μενού) → Διηγήματα. Διαβάζω χωρία διηγημάτων και κρατάω σημειώσεις για δύο διηγήματα τα οποία πρόκειται να προτείνω στα υπόλοιπα μέλη της ομάδας μου ως έργα για τη μελέτη του κοινωνικού προβληματισμού του Παπαδιαμάντη.

>>> **Β' φάση: κατά την ανάγνωση (Τέσσερις [4] διδακτικές ώρες)** <<<

2^η και 3^η διδακτική ώρα, Εργαστήριο Πληροφορικής

→ Με βάση τις σημειώσεις μας (ατομική εργασία) επιλέγουμε το διήγημά μας, χωρίς να ξεχνάμε ότι το πεδίο έρευνας της ομάδας μας είναι ο κοινωνικός προβληματισμός του συγγραφέα. Σε ένα κείμενο δέκα στίχων αιτιολογούμε την επιλογή μας και αρχίζουμε τη μελέτη του διηγήματος.

→ Αφού μελετήσουμε προσεκτικά το διήγημα κρατάμε σημειώσεις για: (α) την υπόθεση, (β) τον χωρο-χρόνο δράσης, (γ) τα πρόσωπα-ήρωες και (δ) τον κοινωνικό προβληματισμό του διηγήματος. Ο γραμματέας της ομάδας δακτυλογραφεί: (i) την αιτιολόγηση της επιλογής του διηγήματος και (ii) τις σημειώσεις, και ο υπεύθυνος ανάρτησης τις «ανεβάζει» στη σελίδα της ομάδας.

4^η και 5^η διδακτική ώρα, Εργαστήριο Πληροφορικής

→ Στον Ιστοχώρο για τον Παπαδιαμάντη ακολουθούμε την πορεία: → Πολυμέσα (στο αριστερό μενού) → Εικόνες → Προσωπογραφίες Α.Π. και επιλέγουμε μια φωτογραφία ή μια καλλιτεχνική απεικόνιση που, σύμφωνα με όσα ξέρουμε για τον συγγραφέα, αποτυπώνει τη μορφή του.

→ Αναζητούμε στο διαδίκτυο εικόνες που κατά τη γνώμη μας θα συνόδευαν την εργασία μας και τις αναρτούμε στη σελίδα μας.

→ Ακολουθούμε την πορεία: → Πολυμέσα (στο αριστερό μενού) → Βίντεο → Η νοσταλγός. Διαβάζουμε την υπόθεση του διηγήματος και παρακολουθούμε τα δυο αποσπάσματα βίντεο. Στο πρώτο βίντεο παρακολουθούμε τη λογοτεχνική αφήγηση και τη συγκρίνουμε με την κινηματογραφική. Καταγράφουμε τις σκέψεις μας για το τι προσθέτει και τι αφαιρεί η κινηματογραφική εκδοχή. Στο δεύτερο βίντεο ακούμε το τραγούδι τέλους και βλέπουμε σκηνές από την ταινία και στη συνέχεια συζητάμε στην ολομέλεια την εντύπωση που μας έκανε. Ο γραμματέας της ομάδας δακτυλογραφεί τις σημειώσεις και ο υπεύθυνος ανάρτησης τις «ανεβάζει» στη σελίδα της ομάδας.

→ Ελέγχουμε τις αναρτήσεις της σελίδας της ομάδας μας στην ιστοσελίδα που δημιούργησε η τάξη μας στο διαδίκτυο και κάνουμε τις τελευταίες αλλαγές και τη μορφοποίηση του περιεχομένου. Επιλέγουμε το μέλος που θα παρουσιάσει τη σελίδα της ομάδας μας στην ολομέλεια της τάξης

>>> Γ' φάση: μετά την ανάγνωση (Μία [1] διδακτική ώρα) <<<

6^η διδακτική ώρα, Αίθουσα προβολών

→ Παρουσιάζουμε τη σελίδα μας στην ολομέλεια της τάξης και παρακολουθούμε την παρουσίαση και των υπολοίπων ομάδων. Κατά τις παρουσιάσεις συμπληρώνουμε (ομαδικά) το Φύλλο Αξιολόγησης που μας μοιράστηκε και στο τέλος συμμετέχουμε στη συζήτηση για την εμπειρία συμμετοχής μας στη συλλογική αυτή εργασία για τον Παπαδιαμάντη.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2ΗΣ ΚΑΙ 3ΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Ο Παπαδιαμάντης και το Διαδίκτυο

>>> **Α' φάση: πριν από την ανάγνωση (Μία [1] διδακτική ώρα)** <<<

1^η διδακτική ώρα, Αίθουσα διδασκαλίας

→ Ας θυμηθούμε το διήγημα «Μοιρολόι της φώκιας» του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη. Η ομάδα μας προσπαθεί να ανιχνεύσει τα σημεία του κειμένου, στα οποία εντοπίζεται ο ρεαλισμός στον τρόπο γραφής του συγγραφέα.

→ Καταγράφουμε επιγραμματικά τα σημεία αυτά στον πίνακα που μας δίνεται και επιλέγουμε ένα μέλος που θα παρουσιάσει τις σκέψεις μας στην ολομέλεια της τάξης.

→ Αφού πληκτρολογήσουμε www.papadiamantis.org, περιηγούμαστε στον συγκεκριμένο ιστοχώρο και συζητάμε για όσα μας έκαναν θετική ή/και αρνητική εντύπωση.

→ Επιλέγουμε ένα από τα διαδικτυακά εργαλεία κατασκευής δωρεάν ιστοσελίδων: www.weebly.com, www.webnode.gr, www.yolasite.com, για να το χρησιμοποιήσουμε για τη δημιουργία της ιστοσελίδας μας για τον Παπαδιαμάντη.

✍ Ατομική εργασία για το σπίτι

Επισκέπτομαι την ιστοσελίδα για τον Παπαδιαμάντη (www.papadiamantis.org) και ακολουθώ τη διαδρομή: → Έργα (αριστερό μενού) → Διηγήματα. Διαβάζω χωρία διηγημάτων και κρατάω σημειώσεις για δύο διηγήματα τα οποία πρόκειται να προτείνω στα υπόλοιπα μέλη της ομάδας μου ως έργα για μελέτη του ρεαλισμού στον τρόπο γραφής του Παπαδιαμάντη.

>>> **Β' φάση: κατά την ανάγνωση (Τέσσερις [4] διδακτικές ώρες)** <<<

2^η και 3^η διδακτική ώρα, Εργαστήριο Πληροφορικής

→ Με βάση τις σημειώσεις μας (ατομική εργασία) επιλέγουμε το διήγημά μας, χωρίς να ξεχνάμε ότι το πεδίο έρευνας της ομάδας μας είναι ο ρεαλισμός στον τρόπο γραφής του συγγραφέα. Σε ένα κείμενο δέκα στίχων αιτιολογούμε την επιλογή μας και αρχίζουμε τη μελέτη του διηγήματος.

→ Αφού μελετήσουμε προσεκτικά το διήγημα κρατάμε σημειώσεις για: (α) την υπόθεση, (β) τον χωρο-χρόνο δράσης, (γ) τα πρόσωπα-ήρωες και (δ) τον κοινωνικό προβληματισμό του διηγήματος. Ο γραμματέας της ομάδας δακτυλογραφεί: (i) την αιτιολόγηση της επιλογής του διηγήματος και (ii) τις σημειώσεις, και ο υπεύθυνος ανάρτησης τις «ανεβάζει» στη σελίδα της ομάδας.

4^η και 5^η διδακτική ώρα, Εργαστήριο Πληροφορικής

- Στον Ιστοχώρο για τον Παπαδιαμάντη ακολουθούμε την πορεία: → Πολυμέσα (στο αριστερό μενού) → Εικόνες → Προσωπογραφίες Α.Π. και επιλέγουμε μια φωτογραφία ή μια καλλιτεχνική απεικόνιση που, σύμφωνα με όσα ξέρουμε για τον συγγραφέα, αποτυπώνει τη μορφή του.
- Αναζητούμε στο διαδίκτυο εικόνες που κατά τη γνώμη μας θα συνόδευαν την εργασία μας και τις αναρτούμε στη σελίδα μας.
- Ακολουθούμε την πορεία: → Πολυμέσα (στο αριστερό μενού) → Βίντεο → Η νοσταλγός. Διαβάζουμε την υπόθεση του διηγήματος και παρακολουθούμε τα δυο αποσπάσματα βίντεο. Στο πρώτο βίντεο παρακολουθούμε τη λογοτεχνική αφήγηση και τη συγκρίνουμε με την κινηματογραφική. Καταγράφουμε τις σκέψεις μας για το τι προσθέτει και τι αφαιρεί η κινηματογραφική εκδοχή. Στο δεύτερο βίντεο ακούμε το τραγούδι τέλους και βλέπουμε σκηνές από την ταινία και στη συνέχεια συζητάμε στην ολομέλεια την εντύπωση που μας έκανε. Ο γραμματέας της ομάδας δακτυλογραφεί τις σημειώσεις και ο υπεύθυνος ανάρτησης τις «ανεβάζει» στη σελίδα της ομάδας.
- Ελέγχουμε τις αναρτήσεις της σελίδας της ομάδας μας στην ιστοσελίδα που δημιούργησε η τάξη μας στο διαδίκτυο και κάνουμε τις τελευταίες αλλαγές και μορφοποίηση περιεχομένου. Επιλέγουμε το μέλος που θα παρουσιάσει τη σελίδα της ομάδας μας στην ολομέλεια της τάξης

>>> Γ' φάση: μετά την ανάγνωση (Μία [1] διδακτική ώρα) <<<

6^η διδακτική ώρα, Αίθουσα προβολών

- Παρουσιάζουμε τη σελίδα μας στην ολομέλεια της τάξης και παρακολουθούμε την παρουσίαση και των υπολοίπων ομάδων. Κατά τις παρουσιάσεις συμπληρώνουμε (ομαδικά) το Φύλλο Αξιολόγησης που μας μοιράστηκε και στο τέλος συμμετέχουμε στη συζήτηση για την εμπειρία συμμετοχής μας στη συλλογική αυτή εργασία για τον Παπαδιαμάντη.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 4ΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Ο Παπαδιαμάντης και το Διαδίκτυο

>>> **A' φάση: πριν από την ανάγνωση (Μία [1] διδακτική ώρα)** <<<

1^η διδακτική ώρα, Αίθουσα διδασκαλίας

→ Ας θυμηθούμε το διήγημα «Το μοιρολόι της φώκιας» του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη. Η ομάδα μας προσπαθεί να ανιχνεύσει τα σημεία του κειμένου, τα οποία μπορεί να θεωρηθεί ότι περιέχουν αυτοβιογραφικά στοιχεία του συγγραφέα.

→ Καταγράφουμε επιγραμματικά τα σημεία αυτά στον πίνακα που μας δίνεται και επιλέγουμε ένα μέλος που θα παρουσιάσει τις σκέψεις μας στην ολομέλεια της τάξης.

→ Αφού πληκτρολογήσουμε www.papadiamantis.org, περιηγηθούμε στον συγκεκριμένο ιστοχώρο και συζητάμε για όσα μας έκαναν θετική ή/και αρνητική εντύπωση.

→ Επιλέγουμε ένα από τα διαδικτυακά εργαλεία κατασκευής δωρεάν ιστοσελίδων: www.weebly.com, www.webnode.gr, www.yolasite.com, για να το χρησιμοποιήσουμε για τη δημιουργία της ιστοσελίδας μας για τον Παπαδιαμάντη.

Ατομική εργασία για το σπίτι

Επισκέπτομαι την ιστοσελίδα για τον Παπαδιαμάντη (www.papadiamantis.org) και ακολουθώ τη διαδρομή: → Έργα (αριστερό μενού) → Διηγήματα. Διαβάζω χωρία διηγημάτων και κρατάω σημειώσεις για δύο διηγήματα τα οποία πρόκειται να προτείνω στα υπόλοιπα μέλη της ομάδας μου ως έργα για μελέτη των αυτοβιογραφικών στοιχείων στα έργα του Παπαδιαμάντη.

>>> **B' φάση: κατά την ανάγνωση (Τέσσερις [4] διδακτικές ώρες)** <<<

2^η και 3^η διδακτική ώρα, Εργαστήριο Πληροφορικής

→ Με βάση τις σημειώσεις μας (ατομική εργασία) επιλέγουμε το διήγημά μας, χωρίς να ξεχνάμε ότι το πεδίο έρευνας της ομάδας μας είναι τα αυτοβιογραφικά στοιχεία στο έργο του συγγραφέα. Σε ένα κείμενο δέκα στίχων αιτιολογούμε την επιλογή μας και αρχίζουμε τη μελέτη του διηγήματος.

→ Αφού μελετήσουμε προσεκτικά το διήγημα κρατάμε σημειώσεις για: (α) την υπόθεση, (β) τον χωρο-χρόνο δράσης, (γ) τα πρόσωπα-ήρωες και (δ) τον κοινωνικό προβληματισμό του διηγήματος. Ο γραμματέας της ομάδας δακτυλογραφεί: (i) την

αιτιολόγηση της επιλογής του διηγήματος και (ii) τις σημειώσεις και ο υπεύθυνος ανάρτησης τις «ανεβάζει» στη σελίδα της ομάδας.

4^η και 5^η διδακτική ώρα, Εργαστήριο Πληροφορικής

→ Στον Ιστοχώρο για τον Παπαδιαμάντη ακολουθούμε την πορεία: → Πολυμέσα (στο αριστερό μενού) → Εικόνες → Προσωπογραφίες Α.Π. και επιλέγουμε μια φωτογραφία ή μια καλλιτεχνική απεικόνιση που, σύμφωνα με όσα ξέρουμε για τον συγγραφέα, αποτυπώνει τη μορφή του.

→ Αναζητούμε στο διαδίκτυο εικόνες που κατά τη γνώμη μας θα συνόδευαν την εργασία μας και τις αναρτούμε στη σελίδα μας.

→ Ακολουθούμε την πορεία: → Πολυμέσα (στο αριστερό μενού) → Βίντεο → Η νοσταλγός. Διαβάζουμε την υπόθεση του διηγήματος και παρακολουθούμε τα δυο αποσπάσματα βίντεο. Στο πρώτο βίντεο παρακολουθούμε τη λογοτεχνική αφήγηση και τη συγκρίνουμε με την κινηματογραφική. Καταγράφουμε τις σκέψεις μας για το τι είναι αυτό που προσθέτει και τι αυτό που αφαιρεί η κινηματογραφική εκδοχή. Στο δεύτερο βίντεο ακούμε το τραγούδι τέλους και βλέπουμε σκηνές από την ταινία και στη συνέχεια συζητάμε στην ολομέλεια την εντύπωση που μας έκανε. Ο γραμματέας της ομάδας δακτυλογραφεί τις σημειώσεις και ο υπεύθυνος ανάρτησης τις «ανεβάζει» στη σελίδα της ομάδας.

→ Ελέγχουμε τις αναρτήσεις της σελίδας της ομάδας μας στην ιστοσελίδα που δημιούργησε η τάξη μας στο διαδίκτυο και κάνουμε τις τελευταίες αλλαγές και τη μορφοποίηση του περιεχομένου. Επιλέγουμε το μέλος που θα παρουσιάσει τη σελίδα της ομάδας μας στην ολομέλεια της τάξης

>>> Γ' φάση: μετά την ανάγνωση (Μία [1] διδακτική ώρα) <<<

6^η διδακτική ώρα, Αίθουσα προβολών

→ Παρουσιάζουμε τη σελίδα μας στην ολομέλεια της τάξης και παρακολουθούμε την παρουσίαση και των υπολοίπων ομάδων. Κατά τις παρουσιάσεις συμπληρώνουμε (ομαδικά) το Φύλλο Αξιολόγησης που μας μοιράστηκε και στο τέλος συμμετέχουμε στη συζήτηση για την εμπειρία συμμετοχής μας στη συλλογική αυτή εργασία για τον Παπαδιαμάντη.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 5ΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Ο Παπαδιαμάντης και το Διαδίκτυο

>>> Α' φάση: πριν από την ανάγνωση (Μία [1] διδακτική ώρα) <<<

1^η διδακτική ώρα, Αίθουσα διδασκαλίας

→ Ας θυμηθούμε το διήγημα «Μοιρολόι της φώκιας» του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη. Η ομάδα μας προσπαθεί να ανιχνεύσει τα σημεία του κειμένου, στα οποία αποκαλύπτεται ο χαρακτήρας δύο εκ των προσώπων-ηρώων του διηγήματος και η στάση του συγγραφέα προς αυτά.

→ Καταγράφουμε επιγραμματικά τα σημεία αυτά στον πίνακα που μας δίνεται και επιλέγουμε ένα μέλος που θα παρουσιάσει τις σκέψεις μας στην ολομέλεια της τάξης.

→ Αφού πληκτρολογήσουμε www.papadiamantis.org, περιηγηθούμε στον συγκεκριμένο ιστοχώρο και συζητάμε για όσα μας έκαναν θετική ή/και αρνητική εντύπωση.

→ Επιλέγουμε ένα από τα διαδικτυακά εργαλεία κατασκευής δωρεάν ιστοσελίδων: www.weebly.com, www.webnode.gr, www.yolasite.com, για να το χρησιμοποιήσουμε για τη δημιουργία της ιστοσελίδας μας για τον Παπαδιαμάντη.

✍ Ατομική εργασία για το σπίτι

Επισκέπτομαι την ιστοσελίδα για τον Παπαδιαμάντη (www.papadiamantis.org) και ακολουθώ τη διαδρομή: → Έργα (αριστερό μενού) → Διηγήματα. Διαβάζω χωρία διηγημάτων και κρατάω σημειώσεις για δύο διηγήματα τα οποία πρόκειται να προτείνω στα υπόλοιπα μέλη της ομάδας μου, προκειμένου να επιλέξουμε αυτό που θα μελετήσουμε τις επόμενες διδακτικές ώρες. Πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι στο διήγημα που θα επιλεγεί θα εξετάσουμε τους χαρακτήρες, τα συναισθήματα και τη συμπεριφορά τους.

>>> Β' φάση: κατά την ανάγνωση (Τέσσερις [4] διδακτικές ώρες) <<<

2^η και 3^η διδακτική ώρα, Εργαστήριο Πληροφορικής

→ Με βάση τις σημειώσεις μας (ατομική εργασία) επιλέγουμε το διήγημά μας, χωρίς να ξεχνάμε ότι το πεδίο έρευνας της ομάδας μας είναι οι χαρακτήρες, τα συναισθήματα και η συμπεριφορά τους. Σε ένα κείμενο δέκα στίχων αιτιολογούμε την επιλογή μας και αρχίζουμε τη μελέτη του διηγήματος.

→ Αφού μελετήσουμε προσεκτικά το διήγημα κρατάμε σημειώσεις για: (α) την υπόθεση, (β) τον χωρο-χρόνο δράσης, (γ) τα πρόσωπα-ήρωες και (δ) τον κοινωνικό προβληματισμό του διηγήματος. Ο γραμματέας της ομάδας δακτυλογραφεί: (i) την αιτιολόγηση της επιλογής του διηγήματος και (ii) τις σημειώσεις και ο υπεύθυνος ανάρτησης τις «ανεβάζει» στη σελίδα της ομάδας.

4^η και 5^η διδακτική ώρα, Εργαστήριο Πληροφορικής

→ Στον Ιστοχώρο για τον Παπαδιαμάντη ακολουθούμε την πορεία: → Πολυμέσα (στο αριστερό μενού) → Εικόνες → Προσωπογραφίες Α.Π. και επιλέγουμε μια φωτογραφία ή μια καλλιτεχνική απεικόνιση που, σύμφωνα με όσα ξέρουμε για τον συγγραφέα, αποτυπώνει τη μορφή του.

→ Αναζητούμε στο διαδίκτυο εικόνες που κατά τη γνώμη μας θα συνόδευαν την εργασία μας και τις αναρτούμε στη σελίδα μας.

→ Ακολουθούμε την πορεία: → Πολυμέσα (στο αριστερό μενού) → Βίντεο → Η νοσταλγός. Διαβάζουμε την υπόθεση του διηγήματος και παρακολουθούμε τα δυο αποσπάσματα βίντεο. Στο πρώτο βίντεο παρακολουθούμε τη λογοτεχνική αφήγηση και τη συγκρίνουμε με την κινηματογραφική. Καταγράφουμε τις σκέψεις μας για το τι είναι αυτό που προσθέτει και τι αυτό που αφαιρεί η κινηματογραφική εκδοχή. Στο δεύτερο βίντεο ακούμε το τραγούδι τέλους και βλέπουμε σκηνές από την ταινία και στη συνέχεια συζητάμε στην ολομέλεια την εντύπωση που μας έκανε. Ο γραμματέας της ομάδας δακτυλογραφεί τις σημειώσεις και ο υπεύθυνος ανάρτησης τις «ανεβάζει» στη σελίδα της ομάδας.

→ Ελέγχουμε τις αναρτήσεις της σελίδας της ομάδας μας στην ιστοσελίδα που δημιούργησε η τάξη μας στο διαδίκτυο και κάνουμε τις τελευταίες αλλαγές και τη μορφοποίηση του περιεχομένου. Επιλέγουμε το μέλος που θα παρουσιάσει τη σελίδα της ομάδας μας στην ολομέλεια της τάξης

>>> Γ' φάση: μετά την ανάγνωση (Μία [1] διδακτική ώρα) <<<

6^η διδακτική ώρα, Αίθουσα προβολών

→ Παρουσιάζουμε τη σελίδα μας στην ολομέλεια της τάξης και παρακολουθούμε την παρουσίαση και των υπολοίπων ομάδων. Κατά τις παρουσιάσεις συμπληρώνουμε (ομαδικά) το Φύλλο Αξιολόγησης που μας μοιράστηκε και στο τέλος συμμετέχουμε στη συζήτηση για την εμπειρία συμμετοχής μας στη συλλογική αυτή εργασία για τον Παπαδιαμάντη.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 6ΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Ο Παπαδιαμάντης και το Διαδίκτυο

>>> **Α' φάση: πριν από την ανάγνωση (Μία [1] διδακτική ώρα)** <<<

1^η διδακτική ώρα, Αίθουσα διδασκαλίας

→ Ας θυμηθούμε το διήγημα «Μοιρολόι της φώκιας» του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη. Η ομάδα μας προσπαθεί να ανιχνεύσει τα σημεία του κειμένου, στα οποία φαίνεται η ιδιομορφία της γλώσσας του Παπαδιαμάντη.

→ Καταγράφουμε επιγραμματικά τα σημεία αυτά στον πίνακα που μας δίνεται και επιλέγουμε ένα μέλος που θα παρουσιάσει τις σκέψεις μας στην ολομέλεια της τάξης.

→ Αφού πληκτρολογήσουμε www.papadiamantis.org, περιηγηθούμε στον συγκεκριμένο ιστοχώρο και συζητάμε για όσα μας έκαναν θετική ή/και αρνητική εντύπωση.

→ Επιλέγουμε ένα από τα διαδικτυακά εργαλεία κατασκευής δωρεάν ιστοσελίδων: www.weebly.com, www.webnode.gr, www.yolasite.com, για να το χρησιμοποιήσουμε για τη δημιουργία της ιστοσελίδας μας για τον Παπαδιαμάντη.

✍ Ατομική εργασία για το σπίτι

Επισκέπτομαι την ιστοσελίδα για τον Παπαδιαμάντη (www.papadiamantis.org) και ακολουθώ τη διαδρομή: → Έργα (αριστερό μενού) → Διηγήματα. Διαβάζω χωρία διηγημάτων και κρατάω σημειώσεις για δύο διηγήματα τα οποία πρόκειται να προτείνω στα υπόλοιπα μέλη της ομάδας μου ως έργα για τη μελέτη της ιδιομορφίας της γλώσσας του Παπαδιαμάντη.

>>> **Β' φάση: κατά την ανάγνωση (Τέσσερις [4] διδακτικές ώρες)** <<<

2^η και 3^η διδακτική ώρα, Εργαστήριο Πληροφορικής

→ Με βάση τις σημειώσεις μας (ατομική εργασία) επιλέγουμε το διήγημά μας, χωρίς να ξεχνάμε ότι το πεδίο έρευνας της ομάδας μας είναι η ιδιομορφία της γλώσσας του Παπαδιαμάντη. Σε ένα κείμενο δέκα στίχων δικαιολογούμε την επιλογή μας και αρχίζουμε τη μελέτη του διηγήματος.

→ Αφού μελετήσουμε προσεκτικά το διήγημα κρατάμε σημειώσεις για: (α) την υπόθεση, (β) τον χωρο-χρόνο δράσης, (γ) τα πρόσωπα-ήρωες και (δ) τον κοινωνικό προβληματισμό του διηγήματος. Ο γραμματέας της ομάδας δακτυλογραφεί: (i) την

αιτιολόγηση της επιλογής του διηγήματος και (ii) τις σημειώσεις και ο υπεύθυνος ανάρτησης τις «ανεβάζει» στη σελίδα της ομάδας.

4^η και 5^η διδακτική ώρα, Εργαστήριο Πληροφορικής

→ Στον Ιστοχώρο για τον Παπαδιαμάντη ακολουθούμε την πορεία: → Πολυμέσα (στο αριστερό μενού) → Εικόνες → Προσωπογραφίες Α.Π. και επιλέγουμε μια φωτογραφία ή μια καλλιτεχνική απεικόνιση που, σύμφωνα με όσα ξέρουμε για το συγγραφέα, αποτυπώνει τη μορφή του.

→ Αναζητούμε στο διαδίκτυο εικόνες που κατά τη γνώμη μας θα συνόδευαν την εργασία μας και τις αναρτούμε στη σελίδα μας.

→ Ακολουθούμε την πορεία: → Πολυμέσα (στο αριστερό μενού) → Βίντεο → Η νοσταλγός. Διαβάζουμε την υπόθεση του διηγήματος και παρακολουθούμε τα δυο αποσπάσματα βίντεο. Στο πρώτο βίντεο παρακολουθούμε τη λογοτεχνική αφήγηση και τη συγκρίνουμε με την κινηματογραφική. Καταγράφουμε τις σκέψεις μας για το τι είναι αυτό που προσθέτει και τι αυτό που αφαιρεί η κινηματογραφική εκδοχή. Στο δεύτερο βίντεο ακούμε το τραγούδι τέλους και βλέπουμε σκηνές από την ταινία και στη συνέχεια συζητάμε στην ολομέλεια την εντύπωση που μας έκανε. Ο γραμματέας της ομάδας δακτυλογραφεί τις σημειώσεις και ο υπεύθυνος ανάρτησης τις «ανεβάζει» στη σελίδα της ομάδας.

→ Ελέγχουμε τις αναρτήσεις της σελίδας της ομάδας μας στην ιστοσελίδα που δημιούργησε η τάξη μας στο διαδίκτυο και κάνουμε τις τελευταίες αλλαγές και τη μορφοποίηση του περιεχομένου. Επιλέγουμε το μέλος που θα παρουσιάσει τη σελίδα της ομάδας μας στην ολομέλεια της τάξης

>>> Γ' φάση: μετά την ανάγνωση (Μία [1] διδακτική ώρα) <<<

6^η διδακτική ώρα, Αίθουσα προβολών

→ Παρουσιάζουμε τη σελίδα μας στην ολομέλεια της τάξης και παρακολουθούμε την παρουσίαση και των υπολοίπων ομάδων. Κατά τις παρουσιάσεις συμπληρώνουμε (ομαδικά) το Φύλλο Αξιολόγησης που μας μοιράστηκε και στο τέλος συμμετέχουμε στη συζήτηση για την εμπειρία συμμετοχής μας στη συλλογική αυτή εργασία για τον Παπαδιαμάντη.

Z. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Οι μαθητές έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την κατασκευή ιστοσελίδας και εξέφρασαν την επιθυμία να αξιοποιηθεί η εμπειρία τους και κατά την εκπόνηση άλλων εργασιών. Επίσης, πολλοί μαθητές με δυνατότητα σύνδεσης στο διαδίκτυο από το σπίτι πρότειναν να δημιουργήσουν, με χρήση ανάλογων διαδικτυακών προγραμμάτων, είτε σύντομες ταινίες εμπνευσμένες από διηγήματα του Παπαδιαμάντη είτε σχετικές αφίσες που θα μπορούσαν να αναρτηθούν στην ιστοσελίδα που δημιούργησαν.

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η συγκεκριμένη εφαρμογή πραγματοποιήθηκε χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μουλά, Ευ. 2013. «Νέες τεχνολογίες και λογοτεχνία. Η αμηχανία μπροστά στο «καινούριο» ή η προαιώνια διαμάχη μεταξύ παράδοσης και νεωτερικότητας με νέο προσωπείο;» i-Teacher 6: 38-57.

http://users.sch.gr/fg/files/60_teyxos_i_teacher_9_2013.pdf

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΙΑ Α ΦΑΣΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ	
1 ^η Ομάδα: Κοινωνικός προβληματισμός του συγγραφέα. Σε ποια σημεία του διηγήματος εντοπίζεται. Ποιες κοινωνικές συνθήκες ευαισθητοποιούν τον συγγραφέα και προβάλλονται στο διήγημα;	
2 ^η και 3 ^η Ομάδα: Ρεαλιστική γραφή. Ποια γνωρίσματα του ρεαλισμού και σε ποια σημεία του διηγήματος εντοπίζονται;	
4 ^η Ομάδα: Ποια είναι τα σημαντικά σημεία του βίου του Παπαδιαμάντη; Σε ποια σημεία του κειμένου εντοπίζονται αυτοβιογραφικά στοιχεία;	
5 ^η Ομάδα: Ποια είναι τα βασικά πρόσωπα του διηγήματος και ποια τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους;	
6 ^η Ομάδα: Η κριτική κάνει ιδιαίτερο λόγο για την ιδιομορφία της γλώσσας του Παπαδιαμάντη. Ποια είναι αυτή η ιδιομορφία και σε ποια σημεία του κειμένου εντοπίζεται;	

Παράμετροι Αξιολόγησης	1 ^η Ομάδα	2 ^η Ομάδα	3 ^η Ομάδα	4 ^η Ομάδα	5 ^η Ομάδα	6 ^η Ομάδα
Εμφάνιση σελίδας						
Ευχρηστία περιήγησης						
Περιεχόμενο σελίδας						
Χρώματα, μορφοποίηση						
Συνολική εικόνα						
Γράφω λίγα λόγια για την εμπειρία συμμετοχής μου στη συλλογική αυτή εργασία για τον Παπαδιαμάντη						